

læse § 4 — lige saa fuldt i Lovforslaget uforandret, som naar Udvalgets Flertals Endringsforslag vedtages —, og som man ogsaa kunde ledes til at tro ved at høre den ærede Ordførers Foredrag, at det er disse to Forordninger, som i og for sig have givet Godseierne en Ret til at benytte Bondejord til Skov. Den ene giver ham en Ret til at udtage Bondejord, medens den er i Fæste, den anden til at nedlægge hele Gaarde; men Retten til ved Fæstledighed at beplante Bondejord med Skov, er ingensteds givet, og hvorfor? Fordi det er en naturlig Udøvelse af Godseierens Eiendomsret. Altsaa tæner § 4 falsk Flag; thi den er en ligefrem Indgriben i den nu bestaaende Eiendomsret, vel at mærke, naar Fæstjerd skal læses som Bondejord. — Jeg er i det særdeles behagelige Tilfælde denne Gang ogsaa at kunne forbigaa § 5, da jo Udvalgets Flertal har foreslaaet den strøget. — Derimod kan jeg ikke Andet end opholde mig lidt ved § 6, som trods den Forbedring, den efter Udvalgets Mindretals Mening vil modtage gennem de stillede Endringsforslag, dog forekommer mig at kunne trænge til ikke saa langt videre gaaende Endringer. Med Hensyn til denne Paragraf skal jeg dog først rette et Spørgsmaal til den ærede Ordfører, et Spørgsmaal, som jeg desværre frygter for, at han ikke vil være i Stand til at besvare med et lille henkastet Ord eller med et Nif. Det er det Spørgsmaal, hvad egentlig Udvalgets Flertal — jeg henvender mig nærmest til den ærede Ordfører — forstaar ved „et Gods“; det vilde være særdeles interessant at høre. (Ordføreren: Er det i § 6?). Ja, i § 6. Det gammeldags Begreb om et Gods var en Hovedgaard, til hvilken der var knyttet et større eller mindre Tal af mindre eller større Bøndersteder, navnlig af Fæstegaarde. — Dette gammeldags Begreb om Gods er jo imidlertid i Tidens Løb bleven noget udvidet. Vi kjende jo Bøndergodsfer uden Hovedgaarde lige saa fuldt som Hovedgaarde uden Bøndergods. Jeg tror altsaa ikke, at man nu vil kunne definere et Gods hverken som en Hovedgaard, til hvilken der er knyttet Fæstegaarde, eller som en Hovedgaard; hvortil der knytter sig Bondejord

overhovedet. Hvad skal der altsaa forstaaes ved Gods? Naar man ser hen til den os nærmest liggende Lov, som særlig omhandler Godsforholdene, Loven af 19de Februar 1861, saa er den jo langt klarere i sine Udtryk end det her foreliggende Lovforslag. Loven af 19de Februar 1861 taber jo nemlig i sin Hovedparagraf, § 1, om Bøndergaarde, som i et Tidrum af 20 Aar ikke have hørt til „nogen Hovedgaards, Stiftelses- eller Embeds- Fæstebøndergods eller til paa een Haand samlet Besiddelse af flere Bøndergaarde“. Der veed man, hvad det er, man har at holde sig til; det er ikke, om der er en Hovedgaard i Forening med Bøndergaarde, men kun det, at der er flere Fæstebøndergaarde paa een Haand. Der er Sagen altsaa ren og klar, men dersom man vil prøve paa at gjøre en lignende Fortolkning anvendelig her, hvilket Resultat vil man saa komme til? Man vil komme til det Resultat, at, medens Loven af 19de Februar 1861 kun taler om Bøndergaarde, og altsaa ved et Fæstebøndergods forstaar enhver Samling paa een Haand af flere fæstepligtige Bøndergaarde, maatte der jo her i dette Tilfælde, hvor man jo ingenlunde alene taler om fæstepligtige Bøndergaarde, men om Bøndersteder af alle mulige Størrelser ned til de allermindste Parceller, derved forstaaes ethvert samlet Stue af flere Parceller af Bøndergods; hvor flere selvstændig skyldsatte Stykker Bondejord vare paa samme Haand, maatte der være et Gods. Altsaa ligesom man efter Loven af 1861 overraskede ikke saa faa Giere med at benævne og behandle dem som Godseiere, Selveierbønder, der eiede flere Bøndergaarde, men som aldrig havde drømt om, at de derfor vare Godseiere, men som man efter Loven af 1861 var nødt til at betragte og behandle som Godseiere efter den Definition, som der er givet, saaledes maa man, dersom en lignende Forklaring skal anvendes paa Gods her, komme til at overraske en endnu langt større Masse af Bønderere med at bringe dem ind under Begrebet Godseiere, idet der jo er en Mangfoldighed udenfor, hvad man til daglig Brug kalder Godseiere, som have samlet paa een Haand flere Lodder af Bondejord. Jeg